
Consideracions sobre la culpa, el dolor, l'esperança i el vertader camí*

per Franz Kafka

1. El camí vertader transcorre per una corda que no es troba tensada enlaire, sinó tot just arran de terra. Segurament, més aviat sembla destinada a fer ensopegar que no pas a ser recorreguda.

2. Tots els errors humans són impaciència, una interrupció prematura d'allò metòdic, un encerclament aparent de la cosa aparent.

3. Hi ha dos pecats capitals entre els humans, dels quals es deriven tots els altres: impaciència i deixadesa. A causa de la impaciència han estat foragitats del paradís, a causa de la deixadesa no hi tornen. Però potser només hi ha un pecat capital: la impaciència. A causa de la impaciència n'han estat foragitats, a causa de la impaciència no hi tornen.

*Franz KAFKA, *Gesammelte Werke*. Herausgegeben von Max Brod. Taschenbuchausgabe in acht Bänden: *Hochzeitsvorbereitungen auf dem Lande, und andere Prosa aus dem Nachlaß* (Frankfurt am Main, Fischer Taschenbuch Verlag, 1995).

Els aforismes que aquí presentem, traduïts al català per primera vegada, són part del llegat inèdit de Kafka i entren dins el conjunt d'escrits que, segons la llegenda, l'autor hauria condemnat al foc pòstum. Són textos gnòmics passats en net en un quadern escolar en octau i procedents d'anotacions preses entre 1917 i 1919 al llarg dels quaderns anomenats *Die acht Oktavhefte*. Afortunadament, Max Brod —marmessor i hereu de Kafka— els va inserir dins la seva edició d'obres completes en vuit volums (Frankfurt am Main, Fischer Verlag). El títol és de l'editor.

En la nostra traducció seguim aquesta edició de Brod. Normalment, a cada pàgina del quadern correspon un aforisme —excepte quan una mateixa pàgina en té dos consecutius. Els aforismes amb dues xifres consecutives són resultat de la fusió de dos textos. Els textos ratllats amb llapis per l'autor, però mantinguts en el quadern *net* (probablement destinats a ser revisats), són encapçalats amb un asterisc. Agraïm cordialment els suggeriments i les correccions del professor Josep Murgades, gràcies al qual aquesta traducció ja no és una deficient *traició*. (N. del T.)

4. Moltes ombres dels difunts es dediquen només a llepar les onades del riu dels morts, per tal com procedeix de nosaltres i encara té el regust salat de les nostres mars. Llavors, del fàstic s'eriça el riu, pren un corrent cap enrere i arrossega els morts novament fins a la vida. Ells, però, són feliços, entonen cançons d'agraïment i acaricien l'indignat.

5. A partir d'un cert punt ja no hi ha cap retorn. S'ha d'assolir aquest punt.

6. El moment decisiu del desenvolupament humà és perpetu. Per això, els moviments intel·lectuals revolucionaris que consideren nul tot el que és anterior tenen raó, ja que res no ha ocorregut encara.

7. Un dels mitjans de seducció més eficaços del Mal és l'exhortació a la lluita.

8. És com la lluita amb dones, que s'acaba al llit.

9. A. està molt ufanós, creu haver avançat molt en el bé perquè, evidentment, com una cosa sempre atractiva, se sent exposat a temptacions de procedències que li eren desconegudes fins ara.

10. L'explicació correcta, però, és que ha pres lloc en ell un gran dimoni, i hi acudeixen una infinitat dels més menuts per tal de servir el gran.

11/12. Diversitat de percepcions que hom pot tenir d'una poma: la percepció del xiquet que ha d'estirar el coll tot just per veure la poma a la taula i la percepció de l'amo de la casa que pren la poma i l'allarga lliurement al comensal.

13. Un primer senyal del coneixement incipient és el desig de morir. Aquesta vida sembla insuportable, una altra sembla inassolible. Hom ja no s'avergonyeix de voler morir; hom suplica, des de la vella cel·la que odia, que el portin a una altra de nova que encara ha d'aprendre a odiar. Una romanalla de fe contribueix que durant el transport aparegui casualment el Senyor al passadís, vegi el presoner i digui: «A aquest, no l'heu pas de tornar a empresonar. Aquest ve a mi.»

14.* Si anessis per una planúria, tinguessis la bona voluntat de caminar i, tanmateix, fessis passes enrere, llavors seria una cosa desesperada; però com que t'enfiles per un pendís costerut, tan costerut com tu mateix vist des de baix, el retrocés pot ser motivat també sols per la naturalesa del terreny, i tu no has de desesperar-te.

15. Com un camí a la tardor: tot just l'acaben d'escombrar i torna a cobrir-se amb les fulles seques.

16. Una gàbia va anar a cercar un ocell.

17. En aquest lloc encara no havia estat mai: l'alè transcorre de manera diferent, més enlluernador que el sol brilla un estel a la seva vora.

18. Si hagués estat possible de construir la torre de Babel sense pujar a dalt, hauria estat permès.

19.* No deixis que el Mal et faci creure que podries mantenir res en secret davant d'ell.

20. Lleopards irrompen en el temple i es beuen i buiden els càntirs del sacrifici; això es torna a repetir sempre de bell nou; a l'últim, hom ho pot preveure, i esdevé una part de la cerimònia.

21. Tan fermament com la mà sosté la pedra. La sosté amb fermesa, però, sols per tal de llençar-la més lluny. Però també en direcció a aquella llunyania condueix el camí.

22. Tu ets la lliçó. Cap escolar de llarg a llarg.
23. Del veritable adversari passa fins a tu un coratge il·limitat.
24. Concebre l'alegria que el terra sobre el qual et trobes no pot ser més gran que allò que els peus cobreixen.
25. Com pot hom alegrar-se del món, excepte quan hom fuig cap a ell?
- 26.* D'amagatalls, n'hi ha incomptables, de salvació, només una, però novament hi ha tantes possibilitats de salvació com amagatalls.
- * Hi ha un objectiu, però cap camí; el que anomenem camí és hesitació.
27. Fer allò negatiu ens ve, encara, imposat; allò positiu ja ens ha estat donat.
28. Quan hom ha acceptat el Mal en si mateix, ja no demana que el creguin.
29. Les segones intencions amb què acceptes el Mal en tu mateix no són pas les teves, sinó les del Mal.
- * L'animal arrenca el fuet de les mans de l'amo i es fuetja a si mateix per tal d'esdevenir amo, i no sap que això només és una fantasia engendrada per un nou nus en la corretja del fuet de l'amo.
30. El Bé és en cert sentit desolador.
31. No aspiro a l'autodomini. Autodomini vol dir: voler actuar sobre una posició casual de les irradiacions infinites de la meva existència espiritual. Però si he de traçar aquests cercles al meu voltant, llavors ho faig més bé passivament en el pur embadaliment del monstruós complex, i només me n'emporto a casa l'enfortiment que aquesta escena dona *e contrario*.
32. Les cornelles afirmen que una sola cornella podria destruir el cel. Això és indubtable, però no prova res en contra del cel, ja que el cel significa precisament la impossibilitat de cornelles.
- 33.* Els màrtirs no menysvaloren el cos, el deixen aixecar en la creu. En això estan d'acord amb els seus adversaris.
34. El seu cansament és el del gladiador després de la lluita, el seu treball fou l'emblanquinament d'un racó en una oficina de funcionaris.
35. No hi ha cap haver, només un ser, només un ser que anhela el darrer alè, l'ofec.
36. Primer no comprenia per què no rebia cap resposta a la meva pregunta, avui no comprenc com vaig poder creure que podia preguntar. Però jo no creia pas, només preguntava.
37. La seva resposta a l'afirmació que potser posseïa però que no era, només fou vacil·lacions i batecs de cor.
38. Un es va sorprendre de la facilitat amb què andarejava pel camí de l'eternitat; i és que el recorria embalat cap avall.
- 39a. Al mal, no se li pot pagar a terminis —i hom ho intenta incessantment. Seria imaginable que Alexandre el Gran, malgrat els èxits bèl·lics de la seva joventut, malgrat l'excel·lent host que va ensinistrar, malgrat els poders dirigits a la transformació del món que va sentir en si mateix, hagués romàs a l'Hel·lespont i no l'hagués travessat mai, i precisament no pas a causa de la por, ni de la indecisió, ni de la feblesa de voluntat, sinó per pesantor terrenal.
- 39b. El camí és infinit, no hi ha res a llevar-ne ni a afegir-hi, i tanmateix cadascú manté encara la seva vara infantívola de mesura. «Certament, encara has

de caminar també aquesta vara de camí, això no et serà pas oblidat.»

40. Només el nostre concepte del temps, ja que anomenem així el Judici Final, pròpiament és una Llei Marcial.

41. La desproporció del món sembla ser, afortunadament, només numèrica.

42. Inclinar damunt el pit el cap ple de fàstic i odi.

43. Els gossos de caça encara juguen al pati, però no els passa desapercebuda la salvatgina, per més que ja corri rabent pels boscos.

44. T'has posat arreu ridículament per a aquest món.

45. Com més cavalls junyeixes, més de pressa va —és a dir, no pas el fet d'arrencar el bloc des dels fonaments, cosa impossible, sinó el trencament de les corretges i, amb això, el viatge alegre i sense llast.

46. La paraula *ser* significa en alemany les dues coses: 'existència' i 'pertinença' a Ell.

47. Se'ls va plantejar la tria entre esdevenir reis o correus dels reis. A la manera dels infants, tots van voler ser correus. Per això hi ha tants correus, corren rabents pel món i, com que no hi ha cap rei, es criden els uns als altres notícies que ja no tenen sentit. Amb molt de gust donarien fi a llur miserable vida, però no s'hi atreueixen a causa del jurament de servei.

48. Creure en el progrés significa no creure que s'hagi produït un progrés. Això no seria cap creença.

49. A. és un virtuós i el cel és el seu testimoni.

50.* L'ésser humà no pot viure sense la confiança en quelcom d'indestructible en si mateix, amb la qual cosa tant allò indestructible com la confiança li poden restar permanentment ocults. Una de les possibilitats d'expressió d'aquesta permanència en l'obscuritat és la fe en un Déu personal.

51.* Va caldre la intervenció de la serp: el mal pot seduir l'ésser humà, però no pas convertir-se en home.

52.* En la lluita entre tu i el món secunda el món.

53. Hom no pot enganyar ningú, tampoc al món sobre la seva victòria.

54. No hi ha res més que un món espiritual; el que anomenem món sensible és el mal en el món espiritual, i el que anomenem mal sols és una necessitat d'un instant de la nostra evolució eterna.

* Amb la llum més forta hom pot desfer el món. Davant d'ulls febles esdevé ferm, davant d'ulls més febles té punys, davant d'ulls encara més febles esdevé pudorós i anihila aquell qui s'atreueix a mirar-lo.

55. Tot és frau: buscar la mesura mínima d'enganyos, mantenir-se en la mesura habitual, buscar-ne la mesura màxima. En el primer cas, hom enganya el bé en la mesura que vol adquirir-lo massa fàcilment, i hom enganya el mal en quant li imposa condicions de lluita massa desfavorables. En el segon cas, hom enganya el bé en la mesura que així no s'esforça per ell ni una sola vegada en el món terrenal. En el tercer cas, hom enganya el bé en quant se n'allunya tant com és possible, i hom enganya el mal en la mesura que espera fer-lo impotent mitjançant la seva màxima intensificació. Segons això seria preferible el segon cas, perquè hom sempre enganya el bé, i en aquest cas no enganya el mal, almenys en aparença.

56. Hi ha preguntes que no podríem eludir si no n'estiguéssim alliberats per

naturalesa.

57. El llenguatge es pot emprar per a tot només al·lusivament, excepte per al món sensual, però mai de manera aproximadament comparativa, per tal com, d'acord amb el món sensible, només tracta de la propietat i les seves relacions.

58.* Es menteix tan poc com es pot només quan es menteix tan poc com es pot, no pas quan se'n tenen les mínimes oportunitats possibles.

59.* Un escaló que no està profundament excavat pels passos és, vist des de si mateix, només un rònc acoblament de fustes.

60. Qui renuncia al món ha d'estimar tots els éssers humans, ja que renuncia també a llur món. És així que comença a albirar la veritable naturalesa humana, la qual no pot ser altra cosa que estimada, suposat que hom sigui d'igual valor que ella.

61.* Qui des de dins del món estima el seu proïsme no comet ni més ni menys injustícia que qui, des de dins del món, s'estima a si mateix. Queda encara la qüestió de si el primer cas és possible.

62. El fet que no hi ha res més que un món espiritual ens lleva l'esperança i ens dóna la certesa.

63. El nostre art és una existència enlluernada per la veritat: la llum sobre el rostre fugisser de ganyotes és vertadera, si no, no és res.

64/65. L'expulsió del paradís és eterna en la seva part principal: així, l'expulsió del paradís és definitiva, la vida al món és inevitable, però l'eternitat del succés (o expressat temporalment: la repetició eterna del succés) fa possible, tanmateix, no sols que haguéssim pogut romandre permanentment al paradís, sinó que, de fet, hi siguem permanentment, tant si aquí ho sabem com si no.

66. Ell és un ciutadà del món, lliure i assegurat, perquè es troba subjecte per una cadena suficientment llarga com per a donar-li lliures tots els espais terrenals, i tan llarga que no el pot arrabassar fora de les fronteres del món. Al mateix temps, però, és també un ciutadà del cel, lliure i assegurat, perquè també es troba lligat per una cadena celestial calculada de manera semblant. Si vol baixar a terra, l'estrangula el collaret del cel, si vol pujar al cel, l'estrangula el de terra. I tanmateix té totes les possibilitats i ho nota; sí, i fins i tot es nega a atribuir-ho tot a un error en el primer encadenament.

67. Ell persegueix les realitats com un principiant en el patinatge, que a més a més el practica en algun lloc on és prohibit.

68. Què hi ha de més alegre que la fe en un déu casolà!

69. Teòricament hi ha una possibilitat perfecta de felicitat: creure en l'indestructible en si mateix i no aspirar-hi pas.

70/71. L'indestructible és un; cada persona ho és individualment i al mateix temps és comú a tothom, d'aquí la inaudita aliança indivisible entre els éssers humans.

72.* En la mateixa persona hi ha coneixements que, en una completa diversitat, tenen el mateix objecte, de manera que cal tornar a remetre's a diversos subjectes en la mateixa persona.

73. Ell devora les deixalles de la pròpia taula; així és com, durant una estoneta, esdevé més satisfet que tots, però oblida com es menja damunt la taula; però

també és així com s'acaben les deixalles.

74. Si allò que deu haver estat destruït al paradís era destructible, aleshores no fou determinant; però si era indestructible, llavors vivim en una falsa creença.

75.* Posat a prova amb la humanitat. A l'escèptic, el fa dubtar; al creient, el fa creure.

76. Aquest sentiment: «aquí no tiro àncores» —i tot seguit sentir al voltant la marea que oncja i t'arrossega!

* Una peripècia. Aguaitant, angoixada, esperançada, la pregunta encercla la resposta, busca desconfiada en el seu rostre inaccessible, la segueix pels camins més absurds, és a dir, els que s'aparten de la resposta tant com és possible.

77. El tracte amb les persones invita a la introspecció.

78. L'esperit comença a ser lliure quan deixa de ser suport.

79. L'amor sensual enganya sobre l'amor celestial; en solitari no podria fer-ho, però com que inconscientment té en si mateix l'element de l'amor celestial, ho pot fer.

80. La veritat és indivisible, i així no es pot reconèixer a si mateixa; qui la vol reconèixer ha de ser mentida.

81. Ningú no pot demanar allò que en darrera instància el perjudica. Si en la persona en particular sembla ser així —i potser ho sembla sempre—, aleshores s'explica perquè algú demana en la persona quelcom útil per a aquest algú, però perjudica greument un segon algú que hi és mig atret per judicar el cas. Si la persona s'hagués posat al costat del segon algú des del principi i no pas en el judici, el primer algú hauria deixat d'existir i, amb ell, també l'exigència.

82. Per què ens planyem del pecat original? No és per causa seva que vam ser expulsats del paradís, sinó a causa de l'arbre de la vida, per tal que així no mengem d'ell.

83. No sols som pecadors per haver menjat de l'arbre del coneixement, sinó també perquè encara no hem menjat de l'arbre de la vida. És pecaminosa la posició en què ens trobem, independentment de la culpa.

84. Vam ser creats per a viure al paradís, el paradís fou dispost per a servir-nos. El nostre destí ha estat modificat; no es diu res de si va ocórrer el mateix amb el destí del paradís.

85. El Mal és una irradiació de la consciència humana en determinades posicions passatgeres. No és realment que el món sensual sigui aparença, sinó el seu Mal, que, certament, constitueix el món sensual als nostres ulls.

86. Des del pecat original, som iguals en la capacitat de coneixement del Bé i del Mal en allò essencial; tanmateix, precisament en això cerquem les nostres preferències. Però ja més enllà d'aquest coneixement comencen les veritables diferències. L'aparença contrària s'origina pel següent: ningú no pot acontentar-se només amb el coneixement, sinó que s'ha d'esforçar a actuar d'acord amb ell. Però no se li ha donat la força de fer-ho, i per aquesta raó ha d'anihilar-se, fins i tot amb el perill de no obtenir amb això la força necessària, però no li queda res més que aquest darrer intent. (Aquest és també el sentit de l'amenaça mortal en la prohibició de menjar de l'arbre del coneixement; potser és aquest, també, el sentit originari de la mort natural.) Ara, davant aquest intent, té por; prefereix anul·lar

el coneixement del bé i del mal (la denominació «pecat original» es remunta a aquest terror); però el que ja ha ocorregut hom no ho pot rescindir, sinó només entelar-ho. Per a aquesta finalitat neixen les motivacions. El món sencer n'és ple, tot el món visible potser no és pas altra cosa que una motivació d'un ésser humà desitjant la tranquil·litat per un instant. Un intent de falsejar la realitat del coneixement, de fer ja del coneixement la meta.

87. Una fe com una guillotina, tan pesada, tan lleu.

88. La mort és davant nostre així com, a l'aula, un quadro de la batalla d'Alexandre penjat a la paret. Es tracta que, amb els nostres actes, encara en aquesta vida enfosquim el quadro o fins i tot que l'esborrem.

89. Un ésser humà té lliure albir, i de tres menes: en primer lloc era lliure quan va voler aquesta vida; certament, ara ja no ho pot cancel·lar, per tal com ja no és aquell que ho va voler, ho seria en la mesura que porta a terme la seva voluntat de llavors mentre viu.

En segon lloc és lliure en quant pot escollir la manera de caminar i el camí d'aquesta vida.

En tercer lloc és lliure en la mesura que, com aquell que encara serà una altra vegada, té la voluntat d'anar per la vida sota qualsevol condició i d'arribar a si mateix d'aquesta manera, i en un camí elegible però, de tota manera, tan laberíntic que no deixa intacte cap punt d'aquesta vida. Aquestes són les tres menes de lliure albir, però hi ha també, perquè és simultània, una uniformitat, i és en el fons tanta uniformitat que no hi ha lloc per a una voluntat, ni lliure ni sense llibertat.

90.* Dues possibilitats: fer-se infinitament petit o ser-ho. La segona és consumació i, per tant, inactivitat; la primera és principi i, per tant, acció.

91.* Per a evitar un error de paraula: allò que ha de ser activament destruït, primerament ha d'haver estat fermament aferrat; allò esbocinat ha de ser esbocinat, però no pot ser destruït.

92. La primera adoració d'ídols fou segurament por de les coses, però, en connexió amb això, por de la necessitat de les coses i, en connexió amb això, por de la responsabilitat per les coses. Aquesta responsabilitat va semblar tan monstruosa que hom no va gosar d'imposar-la només a un sol ens extrahumà, ja que tampoc amb la intervenció d'un ésser hom no hauria alleujat prou la responsabilitat humana, el tracte amb un únic ens encara hauria estat massa soltat amb responsabilitat, per això hom va donar a cada cosa la responsabilitat d'ella mateixa, més encara, hom va donar a aquestes coses també una responsabilitat relativa sobre els homes.

93.* Per darrera vegada psicologia!

94. Dues tasques del principi de la vida: limitar progressivament el teu cercle i comprovar sempre de bell nou si no romans amagat en algun lloc fora del teu cercle.

95.* El Mal és de vegades en la mà com un instrument que, conegut o desconegut, pot ser deixat sense resistència a un costat si així es vol.

96. Les alegries d'aquesta vida no són pas les seves, sinó la nostra por d'ascendir a una vida més alta; les tortures d'aquesta vida no són pas les seves, sinó les

nostres pròpies tortures a nosaltres mateixos a causa d'aquella por.

97. Només aquí el sofriment és sofriment. No és pas que els que aquí pateixen hagin de ser enaltits en altra banda a causa d'aquest sofriment, sinó que allò que en aquest món s'anomena sofriment en un altre món és, inalterat i només alliberat del seu contrari, la felicitat.

98.* La noció de l'extensió i la plenitud infinites del cosmos és el resultat de la barreja extrema entre una creació laboriosa i una autoconsciència lliure.

99. Molt més opressiva que la més implacable convicció de la nostra actual situació pecaminosa és la més feble convicció de l'antiga, eterna justificació de la nostra temporalitat. Només la força de comportar aquesta darrera convicció, que en la seva puresa abasta completament la primera, és la mesura de la fe.

* Molts suposen que al costat del gran engany originari encara es prepara un petit engany especial expressament per a cada cas i que, així, quan s'interpreta una obra d'amor al teatre, a banda del somriure fals per al seu estimat, l'actriu encara té un altre somriure especialment simulat per a l'espectador del tot concret del galliner. D'això, se'n diu anar massa lluny.

100. Pot haver-hi un coneixement sobre les coses diabòliques, però no pas cap fe en elles, perquè res no és més diabòlic que el que hi ha.

101. El pecat sempre ve francament i cal agafar-lo conjuntament amb els sentits. Va a les seves arrels i no n'ha de ser arrencat.

102. Tots els sofriments, al nostre voltant, hem de patir-los també. Tots nosaltres no tenim pas *un* cos, sinó *un* creixement, i això ens porta a través de totes les penes d'aquesta manera o d'aquella. Així com l'infant es desenvolupa a través de tots els estadis de la vida fins a la vellesa i la mort (i cada estadi, en el fons, sembla inassolible a l'anterior, en el desig o en por), així mateix ens desenvolupem nosaltres (no menys profundament lligats a la humanitat que a nosaltres mateixos) a través de tots els sofriments d'aquest món. En aquest context no hi ha cap lloc per a la justícia, però tampoc per a la por als sofriments o per a la interpretació del sofriment com a mèrit.

103. Pots contenir-te davant els sofriments del món, això se't deixa al teu albir i es correspon amb la teva naturalesa, però potser aquesta contenció és precisament l'únic sofriment que podries evitar.

104. El mitjà de seducció d'aquest món, com el senyal de garantia que aquest món només és un passatge, és el mateix. Amb raó, ja que només així pot aquest món seduir-nos i això es correspon amb la veritat. El pitjor, però, és que després d'una seducció reeixida oblidem el senyal i, així, a fi de comptes el bé ens ha atret fins al mal i l'esguard de la dona ens ha atret fins al seu llit.

105. La humilitat dona a tothom, també a l'escèptic en solitari, la relació més forta amb el proïsme i, a més, de seguida, només que amb humilitat completa i duradora. Pot fer-ho per tal com és la veritable llengua d'oració, al mateix temps adoració i el lligam més ferm. La relació amb el proïsme és la relació de l'oració, la relació amb si mateix és la relació de les aspiracions; de l'oració es pren la força per a les aspiracions.

* Pots conèixer alguna cosa més que engany? Si mai es destrueix l'engany, ja no t'és permès de fixar-t'hi o esdevens estàtua de sal.

107. Tots són molt simpàtics amb A., com quan hom tracta escrupolosament de preservar fins i tot de bons jugadors un excel·lent billar fins que arriba el gran jugador, examina acuradament la taula, no suporta cap error previ, però quan ell mateix comença a jugar s'hi esbrava de la manera més irrespectuosa.

108. «Però llavors va tornar al seu treball, com si res no hagués ocorregut.» És una observació que ens resulta familiar d'una confusa abundància d'antigues conlles, si bé potser no apareix en cap.

109. «No es pot dir que ens falti fe. Només la simple realitat de la nostra vida no s'ha d'exhaurir en absolut en el seu valor de fe.» «Aquí hi hauria un valor de fe? No es pot no-viure.» «Fins i tot en aquest "no es pot" entra la potència demencial de la fe; en aquesta negació rep forma.»

* No és necessari que surtis de casa. Queda't a la teva taula i escolta. No, no escoltis, simplement espera. No, no esperis, estigues completament en silenci i sol. El món s'oferirà al desemmascament, no pot fer altra cosa, es retorçarà embadalit davant teu.

FRANZ KAFKA

Traducció de Guillem Calaforra